

Zápis z jednání 2. pracovního týmu Odborné komise pro důchodovou reformu

Věk odchodu do důchodu a valorizace důchodů

Datum: 14. dubna 2016, 13:00 – 15:00

Místo: Ministerstvo práce a sociálních věcí, místnost č. 405, Podskalská 16, Praha 2

Přítomni: dle přiloženého seznamu

XX

P. Kučera přivítal přítomné a zahájil jednání PT2 s tímto programem:

1. Připomínky k zápisu z jednání 6/2016 z 24. 3. 2016
2. Prezentace detailního srovnání detailních výsledků odhadu nákladů na realizaci základní varianty, odpovídající platné právní úpravě, a dvou reformních návrhů na změnu valorizace důchodů - (a) podle růstu **indexu životních nákladů domácností důchodců a jedné třetiny** růstu reálných mezd a (b) podle růstu **indexu životních nákladů domácností důchodců a jedné poloviny** růstu reálných mezd.
3. Diskuse k otázce nákladů posuzovaných reformních návrhů a formulace závěrů.
4. Diskuse obsahu a zásad formulace návrhu řešení otázky valorizace důchodů
5. Různé

Ad. 1 - Připomínky k zápisu z jednání 6/2016 z 24. 3. 2016

Zápis z minulého jednání PT2 ze dne 24. 3. 2016 byl schválen bez dalších dodatečných úprav a **p. Kučera** projednávání tohoto bodu programu ukončil.

Ad. 2 - Prezentace detailního srovnání detailních výsledků odhadu nákladů na realizaci základní varianty, odpovídající platné právní úpravě, a dvou reformních návrhů na změnu valorizace důchodů - (a) podle růstu indexu životních nákladů domácností důchodců a jedné třetiny růstu reálných mezd a (b) podle růstu indexu životních nákladů domácností důchodců a jedné poloviny růstu reálných mezd.

P. Kučera představil grafy rozeslané v předstihu prostřednictvím elektronické pošty členům PT2, které porovnávají všechny tři uvedené scénáře, které byly diskutovány dříve, tj. základní varianta, odpovídající platné právní úpravě, varianta počítající s valorizací důchodů podle růstu indexu životních nákladů domácností důchodců a 1/3 růstu reálných mezd a varianta valorizace podle růstu indexu životních nákladů domácností důchodců a 1/2 růstu reálných mezd.

P. Linhart se v souvislosti s grafy zeptal zástupců MPSV na novelizaci zákona, která obsahuje zmocnění vlády zasáhnout do valorizačního mechanismu a změnit jej, a jejího případného dopadu.

O zmocnění vlády navýšit valorizaci penzí se rozvinula diskuse, do které přispěli především **p. Škorpík**, **p. Linhart**, **p. Potůček** a **p. Pernes**. V této problematice je dle diskutujících důležité především zmínit, že jde o zákonnou možnost, nikoliv povinnost, není tedy možné předem odhadnout, zda bude toto zmocnění využito nebo ne, Jelikož toto opatření má povahu *ad hoc* řešení, nelze jej zahrnovat do simulací a prognóz. Ty počítají, jak upozornil **p. Škorpík**, s hladkým hospodářským vývojem bez nepředvídatelných výkyvů.

P. Kučera se po této diskusi vrátil zpět ke své prezentaci a okomentoval grafy vývoje hodnot vybraných ukazatelů – výdajů na důchody, ročního salda důchodového účtu, míry ohrožení chudobou, náhradového poměru a diferenciací důchodů. Společně se členy týmu PT2, zejména se zástupci MPSV, kteří poskytli doplňující informace, zhodnotil **p. Kučera** dopady navrhovaných variant valorizace z pohledu jednotlivých ukazatelů.

U čtvrtého ukazatele - náhradového poměru - vznikla diskuse o tom, co vyvolává jeho současný propad a s čím vším tento poměr souvisí. **P. Kučera** vyzdvihl především korelaci náhradového poměru s již diskutovanou mírou ohrožení chudobou a **p. Vostatek** zdůraznil, že propad náhradového poměru v grafu není závislý na valorizaci a způsobují jej jiné faktory. **P. Machanec** doplnil, že náhradový poměr se vypočítá jako průměrný důchod v daném roce dělený průměrnou hrubou mzdou v národním hospodářství. V navrhovaných variantách náhradový poměr nezaznamená takový propad jako v případě základní varianty.

P. Kučera se po zhodnocení dopadu scénářů na hodnoty uvedených indikátorů dotázal, který z návrhů by podle názorů přítomných byl pro budoucí valorizace důchodů nejhodnější.

P. Münich nesouhlasil s uzavřením debaty o valorizaci jedním, konkrétním doporučením, které by bylo pouze parciální a nezohledňovalo by další roviny této problematiky. **P. Kučera** k tomu podotkl, že OK a PT2 řeší a může řešit taková témata pouze parciálně, nikoliv komplexně, neboť k tomu chybí odpovídající znalostní základna, ale že i parciální řešení mají svůj smysl.

P. Škorpík připomněl, že prezentované výsledky jsou kriticky závislé na diferencích mezi cenovým indexem domácností důchodců a obecným indexem spotřebitelských cen. To by mělo být bráno v úvahu při jejich interpretaci, protože tyto indexy se mohou v dalších letech lišit a pokud bude jejich vývoj jiný, než předpokládaný, tak budou ovlivněny i výsledky. Při hodnocení dopadů je tedy třeba být obezřetný, neboť při jiném vývoji se budou společně s výsledky lišit i dopady na společnost.

P. Kučera shrnul, že pokud nastane v dlouhodobé perspektivě předpokládaný vývoj, tj. růst CPI bude stejný jako růst IŽND, tak úprava valorizačního mechanismu, tj. přechod od obecného indexu spotřebitelských cen k indexu životních nákladů domácností důchodců, nebude zásadní změnou.

P. Pernes k tomu dodal, že je spravedlivější valorizaci počítat ze speciálního spotřebního koše důchodců, ale pokud bude menší, než CPI, tak by to bylo vhodné použít CPI.

P. Kučera ale s myšlenkou valorizace podle výhodnějšího indexu nesouhlasil a konstatoval, že takové přecházení by postrádalo logiku. Systém valorizace důchodů musí být transparentní a tedy i logicky konzistentní.

Základní otázkou tedy podle **p. Kučery** je, zda je reálné některou z diskutovaných reformních variant dlouhodobě ufinancovat.

P. Malá se vyjádřila, že ani jedna varianta v současnosti není ufinancovatelná. Tak by tomu bylo pouze v případě, pokud by se peníze jinak přerozdělily a byly by přesunuty z jiné sféry veřejných

rozpočtů. Je nutné si ale uvědomit, že ve společnosti jsou tlaky na zvýšení financí nejen pro důchodce, ale i pro jiné skupiny obyvatel, přičemž nelze všechny požadavky uspokojit.

P. Münich znovu připomněl, že by podle jeho názoru nebylo vhodné doporučovat pouze jednu z projednávaných variant, ale raději jen odborně okomentovat všechny varianty, vyzdvihnout jejich hlavní sdělení, výhody a nevýhody a předložit je v takové podobě výše.

PT2 v reakci na tuto poznámku a v souvislosti s nutností uzavřít debatu o valorizacích diskutoval o samotném poslání OK, jejím mandátu a možnosti PT2 navrhnout konkrétní variantu valorizace, protože někteří členové nejsou přesvědčeni o tom, že má PT2 navrhovat jednu konkrétní variantu s doporučením. **P. Vostatek** je toho názoru, že chybí komplexní analýza současné situace. **P. Kučera** ale vyjádřil nesouhlas s tím, že by komplexní analýza zásadně pomohla vytvořit chybějící dlouhodobé prognózy podstatných prvků systému.

Poté **p. Kučera** k této problematice ještě doplnil, že zde není v současné chvíli prostor pro zásadní, komplexní reformu důchodového systému, po které někteří volají, ale zavedení jedné z variant valorizace by mohlo vytvořit dostatečný časový prostor, v němž by bylo možné připravit komplexnější návrh.

P. Samek k tomu poznamenal, že není třeba se připravovat na komplexní reformu, není podle jeho názoru nutné v současné chvíli transformovat celý systém, ale měnit jej průběžně tak, jak to bude vyvolávat budoucí potřeba. Je smysluplnější jej postupně revidovat a zajišťovat jeho udržitelnost, únosnost a ufinancovatelnost.

P. Vostatek k tomu ale znovu připomněl, že chybí analýza současného stavu a upozornil na nedostatky stávajícího systému a nelogičnost vyplývající z platného zákona. Ocenil by, pokud by jedním z výsledků diskusí o valorizacích byl příspěvek na konferenci.

Následně **p. Kučera** rozhodl o hlasování pro jednotlivé varianty, tedy o valorizaci podle růstu indexu životních nákladů domácností důchodců s variantami zvýšení o 1/2 nebo o 1/3 reálných mezd a nulové variantě, tj. zachování stávajícího stavu.

P. Münich ale ještě před hlasováním podal návrh na hlasování o tom, zda se má hlasovat.

Hlasování se zúčastnilo celkem 5 členů PT2, kteří nejsou členy poradních orgánů OK a mohou tedy hlasovat.

Ve hlasování o návrhu, zda se má hlasovat byli 4 členové pro a 1 člen proti. Hlasování tedy mohlo proběhnout.

První variantou, o které se hlasovalo, byla nulová varianta, tedy zachování současného stavu. Pro tuto variantu hlasoval 1 člen, proti byli 2 členové a 2 členové se zdrželi hlasování. Návrh tedy neprošel.

Druhá v hlasování byla varianta valorizace podle růstu indexu životních nákladů domácností důchodců s navýšením o 1/3 reálných mezd. Pro tento byl 1 člen, 0 členů proti a 4 členové se zdrželi. Návrh tedy neprošel.

Poslední variantou, o které se hlasovalo, byla valorizace podle růstu indexu životních nákladů domácností důchodců s navýšením o 1/2 reálných mezd. Pro tuto variantu byli 2 členové, proti tomuto návrhu byli také 2 a 1 člen se zdržel. Ani tento návrh tedy neprošel.

Po tomto hlasování p. Kučera poděkoval přítomným za účast a ukončil jednání.

Další jednání PT2 proběhne **28. 4. od 9:00 v místnosti č. 405**, budova MPSV Podskalská 19, Praha 2.

Zapsala: Veronika Finková

Vidoval: Tomáš Kučera

XX

Příloha č. 1 – listina

přítomných

Příjmení	Jméno	Organizace
Fiala	Tomáš	VŠE
Krejčová	Hana	MF
Kučera	Tomáš	PřF UK
Linhart	Zdeněk	MPSV
Machanec	Tomáš	MPSV
Malá	Radmila	MF
Münich	Daniel	CERGE-EI
Pernes	Zdeněk	RS ČR
Potůček	Martin	OK
Samek	Vít	ČMKOS
Srnová	Zdeňka	MPSV
Suchomel	Marek	MPSV
Škorpík	Jan	MPSV
Vostatek	Jaroslav	VŠFS
Zrcek	Kryštof	ČSSZ
Vopravil	Jiří	ČSÚ